

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND:
1 aasta peale . . . Kr. 2.—
½ aasta peale . . . „ 1.20
Väljamaa tellimine „ 3.—

Toimetus ja talitus asub:
TALLINN, RATASKAEVU TÄN 22
Avatud kella 12—2 Telefon 13-26

Üksiknumbri hind 20 senti

KUULUTUSTE HIND:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
½ lehekülge . . . „ 20.—
¼ lehekülge . . . „ 10.—

Tellimise hind koos „Eesti Naiseaga“ — aastas Kr. 5.—, ½ aastas Kr. 2.75

Aprill 1930

Nr. 4

IV aastakäik

Tänapäeva naise.

Marianne Hainisch,

tänavuse Rahvusvahelise Naisliidu peakoosoleku asukoha, Austria, naisliikumise eestvõitleja ja juht. Rahvusvahelise Naisliidu aupresident. Pühitses läinud aastal oma 90-dat sünnipäeva.

SISUKORD: Rahvusvahelise Naisliidu peakoosolek Viinis — 26.-mast maist — 7. juunini. — Uus perekonnaõigus tsiviilseadustiku ümbertöötamise komisjonis. — Kirjanduslikke uudiseid. — Heietused. — Kunstniku naine (järg). — Ühe mälestussamba õpetus. — Naised Londoni merekonverentsil. — Praeguse aja kodukultuuri põhijooni. — Kroonika.

Rahvusvahelise Naisliidu peakoosolek Viinis

26-mast maist — 7-ma juunini.

Teatavasti peab Rahvusvaheline Naisliit, mille liikmeks Eesti Naisliit on oma asutamisest saadik, omi peakoosolekuid iga viie aasta järele, igakord ise riigis. Minevane peakoosolek, millest osa võtsid ka Eesti esitajad, peeti Ühisriikides, Washingtonis. Tahaks väga loota, et ka tänavusest peakoosolekust meie esitajad osa võtavad ja seda suuremal arvul.

Rahvusvaheline Naisliit asutati 1888. aastal Ühisriikides — sihiga kindlustada ja ühtlustada naisorganisatsioonide tööd üle maailma. Selle töö peaesmärkideks on naiste seisukorra parandamise ja üldise sotsiaalse tasapinna tõstmine. Rahvusvaheline Naisliit tahab naiste vahel luua kestva ja tugeva ühenduse ja tahab neile luua võimaluse ühenduda naise kõlbliseks kaitseks ning aidata ühises töös rahuaate levimisele ja parema rahvastevahelise arusaamise kasvamisele.

Algas 1899. aastast on Rahvusvaheline Naisliit oma töös ja püüetes teostanud samu põhimõtteid, mis said aluseks Rahvasteliidu loomisele.

Aastate pikmel on Rahvusvahelise Naisliidu ümber koondunud 40 riigi rahvuslised naisliidud. Need rahvuslised naisliidud moodustavadki Rahvusvahelise Naisliidu, kus praegu liikmeks on üle 40 miljoni naise, kellel kõigil on sihiks rahvusvahelise arusaamise ning koostöö edendamine.

Rahvusvahelise Naisliidu peakoosolekud on ühelt poolt ülevaade tehtud töö üle kõigil naisi huvitaval aladel, teiselt poolt aga ka tulevase tegevusjärgu töökavade sõelumine ja kindlustamine. Suured ideed, tugevad tõuked ja algatused on oma alguse saanud neil koosolekuil, milledest osa võtavad naised kõigist ilmakaartest. Juba omal Londoni koosolekul 1899. aastal tunnistas Rahvusvaheline Naisliit omaks põhimõtte, et rahvaste vahelised tülid peaks lahendatama rahvusvahelise vahekohtu poolt; hoolimata umbusaldusest, isegi hukkamõistvast suhtumisest sellele põhimõttele tollel ajal. Berliini koosolekul 1904. aastal loodi komisjon ühesuguse moraali, nii naise kui ka mehe

jaoks, ning naistega kauplemise vastu võitlemiseks. See komisjon, mis kogu aeg töötab M-me Avril de Sainte-Croix juhatusel, on teinud ära hulga tähelepanuväärilist tööd ja jätkab seda praegu koos Rahvasteliiduga, kuhu ta on annud palju algatusi. Samal koosolekul asutati ka naiste hääleõiguse ilmaliit. Rahvusvahelise Naisliidu peakoosolekuid on peetud veel Chicagos, Torontos, Roomas ja Oslos.

Rahvusvahelise Naisliidu töö, mille korraldus on mitmeti olnud eeskujuks Rahvasteliidule, tehakse peaaesjalikult selle komisjonides. Neid on kokku kümme: 1) naiste õiguslise seisukorra, 2) hääleõiguse, 3) kasvatuse ja hariduse, 4) ühesuguse moraali, 5) tervishoiu, 6) välja- ja siserändamise, 7) lastehoolekande, 8) rahu ja rahvusvahelise koostöö, 9) naiste kutse ja 10) ajakirjanduse komisjonid. Peale selle töötavad veel kolm alamkomisjoni: 1) kunsti, 2) kirjanduse ja 3) kinokomisjonid. Neis komisjonides uuritakse vastavaid küsimusi rahvusliste naisliitude asjatundjate poolt ja arutatakse neid koosolekuil. Komisjonides töötatakse välja nõudmised ja resolutsioonid ja peale selle, kui need on kinnitatud kas Rahvusvahelise Naisliidu üldjuhatusel või peakoosoleku poolt, esitakse need vastavatele asutustele, nagu Rahvasteliidule, Rahvusvahelisele tööbüroole ja Rahvusvahelisele vaimlise koostöö instituudile ning tarvilisel korral ka üksikute riikide valitsustele. Paljud rõõmustavad tagajärjed tõendavad nende komisjonide tööviljakust. Tänu sellele tööle, on kogu naiste seisukord üle terve maailma muutunud, ilma et suurem osa naisi enestele teaksid aru anda sellest, mis oli põhjuseks, et praegu seadused ja avalik arvamine kohtlevad naist sootu teisiti, kui veel kümme, parkümmend aastat tagasi.

Kaunis sägedasti on ka Rahvasteliit arvestanud Rahvusvahelise Naisliidu arvamistega. Neid arvamisi esitab peamiselt Rahvasteliidu V komisjonis (lastekaitse ja võitlus naistega kauplemise vastu) alalise Rahvusvahelise Naisliidu esitajana M-me Avril de Sainte-Croix. Väga ja väga mitmed suured sotsiaalsed ja sotsiaalhygieenilised reformid, mis aset leid-

nud viimase kolmekümne aasta jooksul, on saanud algatuse ja on õhutatud Rahvusvahelise Naisliidu poolt.

Praegu kuuluvad Rahvusvahelisse Naisliitu järgmiste riikide rahvuslised naisliidud: Ameerika-Ühisriigid, Kanada, Saksamaa, Rootsi, Inglismaa, Daani, Holland, Austraalia, Uus-Meremaa, Itaalia, Prantsusmaa, Argentiina, Schveiz, Austria, Ungari, Norra, Belgia, Greeka, Bulgaria, Jugoslaavia, Soome, Lõuna-Aafrika, Portugal, Uruguay, Island, Meksiko, Eesti, Rumeenia, Tshiili, Kuuba, Läti, Tšehhoslovakkia, Poola, Jiri, Guatemala, Palestiina, India, Hiina, Peeru, Brasiilia.

Riigid on nimetatud oma liikmeks astumise järjekorras.

Nagu juba tähendatud, on Eesti Naisliit Rahvusvahelise Naisliidu liikmeks juba oma asutamisest saadik ja on jõudnud mööda seal kaasa töötanud. Väga mitme komisjoni tööst on Eesti naisliidu esitajad osa võtnud kohusetruult. Peab aga kohe tähendama, et rahapuudusel pole meil võimalik olnud seda kaastööd teisiti teostada kui ainult kirjalikult — saates sinna aruandeid meie maa kohta ja avaldades samuti kirjalikult oma arvami. Meie suureks õnneks on Londonis, Rahvusvahelise Naisliidu töökeskkohas viimase viie aasta jooksul, proua Aino Kallas meid mitmel puhul lahkelt esitanud. Muidu oleksime meie pea täitsa võõrad Rahvusvahelisele Naisliidule. Rahvusvahelise Naisliidu põhikir-

ja järele kuuluvad selle üldjuhatusesse kõikide rahvusliste liitude juhatajad. Üldjuhatuse koosolekuist pole aga meie naisliidu juhataja kunagi isiklikult osa võtta saanud, peale nende koosolekute, mis peeti Washingtoni peakoosoleku ajal. Selletõttu ei ole Eesti osa Rahvusvahelise Naisliidu töös muidugi mitte nii tugev, kui ta olla võiks ja olema peaks. Kuid peame siiski päris avameelselt tunnustama, et vaatamata meie vähestele võimalustele, on meie vahekord Rahvusvahelise Naisliiduga väga sõbralik ja elav. Tahaks loota, et eelolev Viini peakoosolek, mille rikkast töökavast kõneleme järgmises numbris, aitab meile seda vahekorda veel süvendada ja annab võimaluse ka otsekohele osa võtta selle suure ja tähtsa organisatsiooni tööst. Lõpuks ei saa vaikides mööda minna asjaolust, et teised riigid, eriti vaesed ja väikesed riigid, kus naistel ei ole enestel suuri ainelisi võimalusi, järjekindlalt toetavad aineliselt oma esitajate osavõttu Rahvusvahelise Naisliidu üldjuhatuse ja peakoosolekutest.

Meil, Eestis, on see senini teisiti kujunenud. Seda võib seletada ainult asjaoluga, et meil naiste tööd üldse ei hinnata, et meil senini ikka veel kahjuks vist aru ei saada, et rahvusvaheline naiste koostöö on samuti tähtis kui meeste oma, et need suured ja ilusad algatused, mis tulnud ja tulevad Rahvusvahelise Naisliidu poolt, ning mis elus maksma hakavad ainult kõigi naiste ühisel tahtmisel, on õnnistuseks kogu maailmale, seega ka meie väiksele Eestile.

Marie Reisik.

Uus perekonna õigus tsiviilseadustiku ümbertöötamise komisjonis.

Põhiseadusega on naistele meie vabariigis antud kõik poliitilised õigused. Kõik eesti kodanikud on seaduse ees ühetalised ja ei või olla avalikõiguslikke eesõigusi ja paheõigusi, mis olenevad soost.

Eraõiguse alal aga on käesoleva ajani maksvad seaduse eeskirjad, mis jätavad naise õigused abielu kestvusel mõjuta, piiravad abielunaise teguvõimet, asetavad abielunaise hoolealuse, alaealise seisukohta.

Vabariigi valitsuse otsusega 7. nov. 1923.

a. moodustati vananenud tsiviilseadustiku ümbertöötamise komisjon.

Suure huviga jälgisid naisorganisatsioonid selle komisjoni tegevust ja selle poolt loodeti põhjalikku reformi.

Naiskodanikud ei võinud rahul olla maksva perekonnaseadusega, mis püsib ajaloolistel traditsioonidel, millede reaalne alus ammu hääbunud.

Naiskodanikkude seas valitsev arvamine leidis väljendust 1925. a. oktoobrikuul ära-

peetud üleriiklise naiskongressi otsuses, mille järele uus perekonna õigus peab olema rajatud abikaasade üheõigusluse põhimõttele.

Vastav märgukiri sai naisorganisatsioonide poolt saadetud kohtuministrile. Selles rõhutati, et meieaja kultuurriikide uuem seadusandlus on loobunud mehe ülevõimu ettekujutusest, kui abieluühtluse sümbolist, ja et sarnaseiks teerajajaiks uuele vaimule abikaasade õiguslike vahetõrgete korraldamisel on Rootsi seadus, Daani S., Norra S. ja Soome perekonnaõiguse eelnõu (hakkas maksma 1. I. 1930. a.).

1926. a. kohtuministeeriumi kodifikatsiooni osakonna poolt avaldati trükitis teisel lugemisel komisjonis vastuvõetud perekonnaõiguse eelkava. See eelkava ei vastanud naiste lootustele. Eelkava oli kaugel temalt oodatavalt põhimõtteliselt reformilt, kuigi maksva seaduse eeskirjadesse tõi teatavaid muudatusi.

Perekonnaõiguse kolmandal lugemisel võtsid osa sõnaõigusega komisjoni istungitest Eesti Naisorganisatsioonide esitajatena 2 Tallinna naisjuristi, kelle ülesandeks oli naiste ja laste huvide kaitsemine.

Käesoleval ajal on perekonnaõigus vastuvõetud komisjoni poolt kolmandal lugemisel. Üheõigusluse põhimõtte ei ole mitte täiel määral läbi viidud ka praegu, nii nagu see oli naisorganisatsioonide esitajate kategooriline nõue.

Kolmandal lugemisel aga on vastu võetud terve rida parandusi, mis kaugemale ulatavad trükitud eelkava (2. lugemine) omadest.

Need parandused omavad tihti põhimõttelise tähenduse ja nendega on komisjon püüdnud teataval määral üheõigusluse põhimõtet tunnustada.

Käesoleva aasta aprillikuus peetava õigusteadlaste päeva kavaks on valmiva tsiviilseadustiku perekonnaõigus. Õigusteadlaste päeva resolutsioonid küsimuse kohta omavad suure tähenduse. Tahaks loota, et õigusteadlaste päev pooldab täiel määral üheõigusluse põhimõtte maksma panemist uues perekonnaõiguse seaduses.

Kuid praegu on mõnikord kuulda õigusteadlaste poolt, kes kuidagi ajaga kaasa sammuda ei taha, või ei suuda, isegi nurisemist nende paranduste üle, mis kolmandal lugemisel vastu võetud on. Need parandused on aga meie, naiste, saavutused. Peame neid kaitsma.

Õigusteadlaste päeval on ette nähtud teiste seas ühe Tallinna naisjuristi referaat,

kes kaitseb üheõigusluse põhimõtte maksma panemist, ühtlasi ka kaitseb vististi kolmandal lugemisel vastuvõetud parandusi. Kuna sel aastal õigusteadlaste päev Tartus peetakse, jääb ülaltähendatud referendi toetamine peaaegu täielikult Tartu naisjuristide ülesandeks ning seetõttu oleks soovitatav, et Tartu naisjuristid tutvuneksid komisjoni protokollidega, mis naisorganisatsioonide esitajatel olemas ja milliseid nad heameelega annaks kasutamiseks naisjuristidele. (3. lugemise protokollid trükitis avaldatud ei ole.)

Et mõned küsimused ka laiemale lugejaskonnale huvitavad võiksid olla ja peaksidki olema, tahan mina siin, niipalju kui ajakirja artikli piirid seda lubavad, ette tuua üldjooned abikaasade varaõigusest, nii nagu nad kujunenud kolmandal lugemisel.

Abikaasade varaõiguslike vahetõrgete korraldavate §§ allikateks on Balti Eraõigus, Saksa ja Helveetsia seadused, mis püsivad kõik mehe ülevõimu alusel, piirates abielunaise õiguslike tahteavaldusi mehe otsustamise ning esindamise õigusega.

Seaduseelnõu arutamisel komisjonis tehti naisorganisatsiooni esitajate poolt ettepanek võtta varaõiguse aluseks Rootsi perekonnaõigus, milles abikaasade varanduslikud vahetõrgete üheõigusluse põhimõttele on rajatud. See ettepanek ei leidnud komisjonis täies ulatuses poolehoidu, kuid siiski võeti Rootsi seaduse kohaselt vastu eelnõu § 379² ja t., milledes naise töö lastekasvatajana ja majapidajana hindamist leidis ja missugused seega suure põhimõttelise tähenduse omavad.

Abikaasade varaõigus eelnõus seisab koos viiest jaost: „vara liigid“; „abikaasade vara-vahekorrad üldse“; „varaühendus“; „varaühisus“ ja „varalahusus“. Abikaasade varaõigus on iga perekonnaõiguse raskeim osa, iseäranis keeruline on aga tema meie maksvas seaduses.

Balti Eraõigus näeb ette esiteks terve rea varaliike, teiseks on siin tegemist mitmete kohalikkude seadustega.

Iga perekonnaseaduse maksmisel võivad tekkida juriidilised vahekorrad, millede selgitamiseks kodanikule tuleb pöörata eriteadlase poole.

Balti Eraõiguse varaõigus on aga üldiselt nii keeruline, et vaevalt suudab mitteeriteadlane aru saada, mis õigusline seisukord perekonnas temal õieti on.

Isiklikult puutusin kokku abielunaistega, kes oma varandusest ilma jäid, sest nad ei teadnud, et Eestimaa linnaõiguse järgi on naise abiellu toodud varandus mehe võlgade

cest vastutav esimese lapse sündimise ajast peale jne. jne. Abikaasade varaõiguse eeskirjad uue eelnõu järgi on palju selgemad ja arusaadavamad.

Balti eraõiguse järgi on naise erivara, s. o. mehe valitsemisest eraldatud varandus, — see osa naise abiellu toodud varandusest, mis naine enda valitsemisele ja kasutamisele on määranud; see varandus, mis kolmandatelt isikutelt saadud sama tingimusega; varandus, mis abielunaine soetanud abielu kestvusel oma tööga mehe nõusolekul; mehelt saadud taskuraha ja ülaltähendatud varanduste tulud.

Erivara hulka kuulub B. E. Õ. järgi ka „hommikuande”, ehk „lunastusraha” (Morgengabe).

Eelkava järgi (3. lugemisel) loetakse erivaraks see osa kumbki abikaasa varandusest, mis ei kuulu teise abikaasa valitsemisele ega kasutamisele, olgu varavahekord abikaasade vahel missugune tahes.

Kuna maksev õigus, samuti trükitud eelnõu, räägivad ainult naise erivarast, on eelnõu 3. lugemisel ka mehele annud võimaluse erivara endale pidada.

Lunastusraha mõiste, mille olemasolu maksvas seaduses ainult ajalooliselt võib seletada, on eelnõu täiesti välja jätnud, mis eelnõu hüveks tuleb lugeda.

Maksev seadus loeb kaasavaraks (pri-

dannoje, Aussteuer) naise poolt abiellu toodud vallasvara, mis määratud abielulise kooselamise toetamiseks abielu algul.

Naise poolt abiellu toodud kapitaalid, kinnisvarad ja kasutamisoigused, mis määratud kooselamise kulude katteks abielu kestvusel, nimetab seadus „kaasaandeks” („Mitgabe”).

Eelnõu paremuseks on kahe ülaltähendatud mõistete asendamine ühtlase „kaasavara” mõistega.

Naisorganisatsioonide esitajate poolt tehti ettepanek „kaasavara” mõiste üldse välja jätta, kuna abiellu toodud varandus üldiselt vastutab ka abielulise kooselamise ülespidamise eest.

„Kaasavara” mõiste eelnõu järgi on üheks külgne. Kaasavara mõiste eelnõus on naise poolt abiellu toodud varandus, mille ta abiellumisel kaasa toob abielulise kooselamise ülespidamise toetamiseks.

Tegelikult võib ju mitte ainult naisel, tema vanematel või kolmandatel isikutel tema poolt, vaid ka mehel, tema vanematel ja kolmandatel isikutel mehe poolt soov ja võimalus olla teatavat varandust eestkätt abielulise kooselamise kulude katteks määrata.

Arvesse võttes, et seadus ei kohusta kedagi kaasavara määrama, ning tähele pannes, et eelnõu paneb mõlemate abikaasade peale samad kohustused kooselamise kulude kandmise suhtes, oleks soovitatav vastavalt üheõi-

Kirjanduslikke uudiseid.

Naislugejaid tohiks eriti huvitada noore naiskirjniku Reed Morni uudis- toode, enne jõulu ilmunud pikem teos „Kastreerit elu.” Võrreldes Reed Morni esikteosega „Andekas parasit”, ilmutab „Kastreerit elu” märgatavat edu. Teos ei kannu enam nii puhtautobiograafilist ilmet, ses on rohkem liikuvust ja sündmustikku. Ei saa küll kaugeltki ütelda, et „Kastreerit elu” vastaks kõigile õigustatud nõuetele; peamiseks puuduseks on see, et keskkuju — Andreas Orpus — liig tihedalt autori isikuga on seotud, peegeldades autori siselma ja mõttelaadi. Kuid ka sellasena on teos väga huvitav; autor joonistab teose peakuju inimestest eemalehoiduva, inimesi nende väiklases ja isekas ihu- ja hingelises ebapuhtuses põlgava individualistina, kuid sügavamas mõttes inimest kui niisugust siiski armastavana olevusena. See armastus ja sellest võrsuv kaastunne on vastavalt Andreas

Orpuse hingelisele põhilaadile küll intellektuaalne, kuiv ja kuidagi külm, mõjub aga siiski nii, et teosest tervikuna sümpaatlik mulje jääb, mõnestki puudusest hoolimata.

Teiseks olgu lühidalt vaadatud Richard Rohu kurikuulus romaan „Aeg”, mis ilmudes natuke ärevust tekitas oma liialdatud tendentsiga. Romaani peategelasteks on lugejale juba varem tuntud Kriuka Kusta oma naise Soojaga; kõrvaltegelasedki on tuntud R. Rohu eelmistest romaanidest. Kuid muutunud on autori suhtumine tegelastesse; autor ei näe enam kusagil vähimatki kiiduväärilist, kogu elu on tema meelest hall, inetu ja hukkamõistmisvääriline. Inimesed ei kõlba äkki enam kuhugi, tahavad ainult veel lõbutseda, vihkavad tööd ja edasipüüdmist. Eriti tunduvalt on muutunud Sooja, see varem nii ettevõtlik, töökas ja püüdlik inimene; nüüd on temast ootamatult saanud rahulolematu, alatasa torisev ja riiakalt kiuslik naine, kes teose lõpus mehe ja lapsed maha

gusluse põhimõttele eelnõu „kaasavara“ mõiste muuta.

Meil praegu maksva seaduse järgi on abikaasade vara vahekorrad ära määratud terves reas eriõigustes.

Eesti linna- ja maaõiguse järgi ja Liivi maaõiguse järgi on mehe valitsemis- ja kasutamisoigus abieluvara üle abikaasade varanduste ühendav faktor (varaühendus).

Liivi linnaõiguses, Narva õiguses, mitte aadli seisusest vaimulikkude õiguses, Eesti-, Liivi- ja Saaremaa talurahva seadustes on maksev üldine varaühisus (Gütergemeinschaft).

Nimetatud õigused erinevad sisuliselt suuresti üksteiselt.

Näiteks liivi linna- ja ka Narva õiguses maksab varaühisus ning abikaasade varandus muutub ühiseks tombiks.

Liivi linnaõiguse järgi ei kuulu ükski osa tombust abielu kestvusel eraldi kummagile abikaasale. (Gesamteigentum am Ganzen.)

Narva õiguse järgi on tegemist condominiumiga; kummagil abikaasal on abielu kestvusel õigus mõttelise poole peale. —

Petserimaal ja Narvatagustes valdades on praegu maksev üldine talurahva seadus (Riigikohtu seletuste järgi maksab talurahva seadustes ettenähtud varaühisus ainult abikaasade eluajal. Seisuste kaotam. sead. 9. juun. 1920. aastal.)

Eelkava suureks edusammuks on maksva seaduse mitme süsteemi asendamine ühtlase seaduslise varavahekorraga terve riigi piirides.

Eelkava järgi võivad abikaasad abielulepinguga maksma panna:

1. Varalahusust, s. o. süsteemi, mille järgi igale abikaasale, olenemata teisest abikaasast, jäävad alles kõik õigused oma varanduse peale, mis talle kuulub abiellu astumisel, või mis ta omandab abielu kestvusel.

2. Varaühisust — mille tõttu mehe ja naise terve varandus muutub mõlema abikaasa ühisvaranduseks, millest, kuni kestab varaühisus, ei kuulu ükski osa eraldi ühele abikaasale.

3. Piiratud varaühisust — mille tõttu on ühine ainult abielu kestvusel soetatud varandus.

Seaduse eelnõu järgi abikaasade vahel maksev varaühendus.

Ühe süsteemi seaduslikuks tunnistamine on eelnõu suur edusamm. Peasüsteemi valik ei ole aga eelnõu poolt kuigi õnnelik.

Varaühendus iseloomustavaks tunnuseks on mehe valitsemise ja kasutamise õigus terve abieluvara üle, olgu see mõlemate abikaasade poolt abiellu toodud varandus, või abielu kestvusel soetatud varandus.

Kommenteerides Saksa õigust, mille peasüsteemiks ka varaühendus, nimetab Franz

jätab ning Venemaale põgeneb kergemat ja mõnusamat elu otsima. Selle peale hakkab Kusta jooma ja teos lõpeb täitsa lohutamatu, mingisse süngesse rahulolematusse. Kõrvaltegelased omalpoolt lõpetavad ka kõik kuidagi õnnetult, nii et „Aeg“ mõjub sihiliku kallalekippumisena kogu käesolevale ajale, lugejas protesti-meeleolu tektades: teab ometi igauks, et nii halb ja vilets käesolev aeg ei ole, paljudest varjukülgedest hoolimata. Kõige kaunim pilt teoses on vana taluperemehe surmakirjeldus; see tundub mulla ja põlluga seotud pika tööka inimelu väärilise apoteosina.

Mulli Pill.

Heietused.

Tolm raamatul.

Nägematuks langeb tolmi raamatule, hatab tarkushallika tiheda loorina.

Tolmunud raamatut ei taha heameelega

fätte võtta: tad tuleb enne puhastada, tuulutada.

Siljuti toimiti meil üldiselt tolmupühkimist ja tuulutamist raamatu kallal: terve nädal pühendati kirjandusele.

Eiis jahijesid elustunud kõigi raamatute lehed kappides, raamatukogudes ja arhiivides: oodati äreva huviiga liija poelettidelt ja riiditelt.

Raamatu jõbrad hõistafid: „raamat on meilgi saanud „tuleks, töeks, muks,“ töötajeks, kõige tundelikumaks elu instrumendiks ja tihedeks juurimale maisle õnnele — vabaduse õnnele“ (nagu ütles poola kirjaniit Baden-Badensromski).

Müüd pühitakse lõpuliselt tolm raamatul kaantelt ja inimsilmad hakkavad kirglijelt otsima ta siinusest tõtt, usku, vaimustust, mida nii väga hädalijelt vajab maailm ja meie kodumaa.

Eila veel ei hinnanud meie raamatut, täna — hindame. Eila veel seisis meil raamat tolmikatte all, täna on ta puhas, — lugejate rohke ei laje langeda tolmul...

Schlegel teda „gesetzlicher Güterstand der ehemännlichen Verwaltung u. Nutzniessung“ ja ütleb, et see varavahekord ei ole kooskõlas Saksa Põhiseaduse § 119.

Samuti ei ole alust Eesti valmiva seadustiku peasüsteemina võtta varauhendust, sest ka Eesti Põhiseadusega ei ole ta kooskõlas.

Seaduslise süsteemi valik on tähtsaim küsimus abikaasade varaõiguses.

Seaduslik süsteem peab vastama põhiseaduses väljendatud üheõigusluse põhimõttele, otstarbekohasuse nõudele ja tegelikkudele oludele.

Oma tahteavaldusega võin mina ja igaüks oma varandust teisele isikule valitseda ja kasutada anda, võin koguni ära kinkida terve oma varanduse.

Mina võin töölepinguga end kohustada teise heaks tööd tegema, tema korraldusi täitma.

Kuna aga see ilma minu tahteavalduseta seaduse järgi sünnib ka uues eelnõus, ei vasta see Eestis maksva õiguse üldistele alustele.

Samuti võib naine abielulepinguga oma varanduse valitsemise ja kasutamise mehele üle anda.

Et see varauhenduse juures juba seaduse järgi nii, on täiesti vastuvõtmata.

Varauhenduse järgi eelnõus jääb abiellu

toodud varandus: vastava abikaasa omanduseks.

Selle järgi otsustades võiks arvata, et abielunaine on tema poolt abiellu toodud varanduse ainuke omanik.

Sisuliselt aga ei ole naine eelnõu järgi tema poolt abiellu toodud varanduse omanik, või õigem öeldud, tema on sarnane omanik, kelle omaniku õigused abielu kestvusel on peaaegu mõjuta.

Mees valitseb naise abiellu toodud vara.

Mees kasutab naise abiellu toodud vara sama ulatuses kui kasutusvaldaja.

Naise abiellu toodud varandust ei või naine mehe nõusolekuta võõrandada, võlgadega koormata, samuti inventari õiguseta pärandust võtta vastu.

Oma võlgade eest, mis abielunaine tegi abielu kestvusel mehe nõusolekuta, ei vastuta tema oma abiellu toodud varandusega.

Komisjonis rõhutati korduvalt, et selle eeskirjaga kaitseb seadus naist.

Siin on aga õige imeliku kaitsemisega tege- mist, — piiratakse täiskasvanud inimese te- guvõimet, kaitstakse naist ise enda eest.

Ka Rootsi õigus võimaldab abielu naisele erilist kaitset võlauskujate eest. Kuid täiesti õieti kaitseb see seadus naist mehe võlausku- jate eest, mitte aga tema omade eest. Rootsi õiguse järgi vastab kumbki abikaasa tema poolt tehtud võlgade eest.

Üle öö on jündinud ime! —

Nädal möödus pealinnas ning andis tule- mujena pettumuse: raamatut ei ostetud, raama- tu nimel ei tulnud kofku.

Lugejad ei rahulda kirjaniidke, kuid ka kirja- niidud, õieti nende teofed, looming ei rahulda lugejaid.

Pole tuld meie lugejas, kuid pole teda ka teofes.

Ei töota juurt meie lugeja, ei töota jeda ka kirjaniid.

Tiivad puuduivad lugejal, jannuti ka kir- janiidul.

Tiifil leiba ja joolafifil ka peal maffab meie filmis rohkem kui raamat täis wainuwara.

Wähe meel jeda! Niidid fewade tultes unis- tab enamif inimesestef uutest riidest: mees moodfist kaabust ja naine — lehwinate fiilu- dega feelifust, ent raamatust waid iififid. Raa- mat jääb wiritiini ehtefil, mida raamatufkaup- mees seab ferwiti, põigiti, piisti ja lapiti meile filmahimufil, tagajärjetult — tiifil leiba ning wafine röiwaf warjab meie meeltes, raamatu.

Olene waejed nagu jannifid, wõrreldele juure kultuurrahwaste perega.

Waejafele on omane lapfif unidifhimu. Iga fiwiliifafifooniefse wõlub meid nagu waaflapfi moodne mängufann.

Piiwane hiilgada ehetega, pidudega, et ka- destafis meid naabrid. See fõdistab ju! Ent raamat? — Teda ei jaa ju fiiduda tuunenõõbi fiilge, ega ajetada lawalle pudelite ja klaafide wahel, — wälismaal ei toimita nii ja omal al- gatufel ei fõanda!

Dortferid on meil wäifefed. Pole rummi for- ralifule woodilegi, ammu meel raamatufapile. Wäife maa, wäife maja, wäife tuba, wäife ra- hafott.

Wäife fõdanifu peagi ning wäifefed mõtted jeeal jeeil.

Kuidas wõififimegi jannaste fääbusmõõtude juures jannutada hiilglajuruf kirjandufes? Meie fõdanifu äripäew möödub purelemifes leiba pärafst. Samuti möödub päew ka kirjaniidul.

Waha teha wastafst, ära õgida teda fõgu jafemetega ja nahaga, et awanefis omale weidi

On aga võlad tehtud mõlemate poolt ühiselt, või teist kohustava toiminguga, siis vastutavad mõlemad. Sel juhusel on aga naine järgmiselt kaitstud: ainult kahe aasta jooksul peale maksu tähtpäeva saabumist (tähtpäevata võlakohustuste juures 2 a. jooksul võla tekkinise ajast) vastutab naine. Abielu lõppemisel vastutab naine ainult temale abielu lõppemise momendil kuuluva varandusega.

Varaühenduse ülaltähendatud eeskirjad naise poolt abiellu toodud varanduse suhtes tulevad tingimata muuta, sest nad asetavad abielunaise hoolealuse seisukohta ja riivavad seega üheõigusluse põhimõtet.

Abielu kestvusel soetatud varanduse kohta seaduslikes süsteemis ettenähtud eeskirjad on õigele põhimõttele rajatud.

Maksev seadus, samuti trükitud eelnõu arvab kõike seda, mis ei ole naise abiellu toodud varandus, mehe varanduseks.

Komisjonis tekkisid selle vastuvõtmisel 3. lugemisel pikemad vaieldused. Rõhutati, et abiellu ei võimalda naisele töötähta olekut, naine on kohustatud perekonna heaks kaasa töötama. Kui suurema osa naiste tööpõlluks jääb kodune majapidamine ning ning lastekasvatus, siis on see perekonna huvides ainult töö iseloomu muutmine tööjaotuse põhimõttele, mis tegelikult sama väärtusega kui mehe väline töö. Abielus soetatav varandus on mehe

ja naise ühise töö ja vaeva tagajärg. Perekonnaseisust täites loob naine mehele võimaluse rahulikult oma ametit pidada. Pealegi on tihti üksiku poissmehe kulud suuremad kui perekonna ülalpidamise omad — seega on naise kokkuhoidmine varanduse soetamisel tähtsaks teguriks.

Kõigil neil kaalutlustel võeti § 379² teine lõige järgmisena vastu:

„Kõik abielu vara, mis ei ole abikaasade abiellu toodud varandus, muutub mõlema abikaasa ühiseks varanduseks. (Rootsi S. alusel.)

See põhimõte, et abikaasade abielu kestvusel soetatud varandus (s. o. mehe välise töö + naise töö ühtlane saavutus) on nende ühisvarandus, on eelnõus kolmandal lugemisel striktilt läbi viidud.

Mees ei tohi naise nõusolekuta teha ühisvaranduse kohta korraldusi, mis ületavad korrapärase valitsemise.

Mees peab naise nõudel temale teateid andma ühisvaranduse seisukorra kohta.

Kui abikaasade abiellu toodud varanduse eraldamisel osutub ülejääk, siis langeb see lastega abielu puhul $\frac{1}{2}$ osas mehele või tema pärijatele ja $\frac{1}{2}$ osas naisele või tema pärijatele. Lasteta abielu puhul $\frac{1}{3}$ osas naisele või tema pärijatele.

Selle § vastuvõtmisel tekkisid vaieldused.

lahedam tegevusväli, see on meie tänapäeva moodisain de viis, tunnustamine.

Selles, ja peaaegu eranditult selles, jaatavate reforme meie ja — kahjuks — meie kirjandusele jagelt.

Silis kodanik — lugeja ja suurhugune kirjandus meil alles tuleviku eesriide taga, tundmatuse, teadmatusse hämaruses.

Kas saab nad sealt välja?

Ja kas selle? — Kas kodanik kirjandus, või kirjandus kodaniku — lugeja?

Kaden-Bandrowski ütles Ben-Elubi kirjanduslikul:

„Meie kirjanduslike ülesanne on töötada ning luua nii, et meie sõna läiks suure inimese eel ja ei jookseks jõuetult ning hilinevaks järele.

See, meie ergas ning elav, tinnustatud sõna tekku teed suurele inimesele ja rutatu vastu võimastele tegudele...“

Geesti kirjanduslikul vaielduslikul „Estonias“, et suur kirjandus monumentaalne teosena

võib ilmuda alles siis, kui tegelik elu on befita- nud mingi suure, kõigi ühendava ja siduva mõistja, monumentaalne idee. Enne mitte!

Tähendab, kirjandus oleks vaid ühiskonnas olemasoleva monumentaalhuse allakriipsuta- jaks, reporteriks sündmuste suhtes, muud mi- dagi. Ja saaks tolle ameti eest riigilt võimalikult suurt toetust, kirjanikust auhindu ning kunstiharrastajalt ergutussumme.

Omapärase foodustus igatahes. On ta aga paratamatult meie oludes, siis hakakem meie, lihtjurelikult-kodanikud tiiret korras hauduma monumentaalhuse aateid sefs, et avaneks mõ- malus kirjandusel esineda haaravate, monumen- taalsete teostega.

Siis ehk saabuks meilgi viimaks päev, mil raamat saab tuleks, tõeks, usuks, töötuseks, kõige tundlikumaks elu instrumendiks ja vabaduse tiivadeks.

Seniks aga, kui meie — lugeja-kodanik ja kirjandus — ei junda üksteist ergutada jaatavate suurt, vallutava mainusefõrgust, olgem lep- likud omavahel ja tunnustagem: olemes määr- tuse poolest umbes ühehinnalised.

Tehti ettepanek komisjoni liikme poolt igal juhul lubada naisele ainult $\frac{1}{3}$ varandusest.

Tegime ettepaneku igal juhul lubada $\frac{1}{2}$ varandusest naisele.

Kaalutlustel, et kuigi naise kodune töö omab teatava väärtuse, ei ole ta ikka võrdne igal juhul mehe välise tööga, võeti § vastu ülaltähendatud kujul.

Aruandja poolt pandi ette järgmine eeskiri: tapab üks abikaas teise, siis krim. sead. järgi karistatava süüteoga kaotab ta õiguse osa saamise peale. See § heideti välja, leiti, et ei ole alust abikaasat ühisvarast ilma jätta ka siis, kui ta peaks teist surmama, sest ühisvara koosneb mõlema abikaasa tööst saadud varast ja ilmajätmine tähendaks ta oma varanduse äravõtmist, mis tunduks juba karistusena ja ei oleks selle normi koht enam tsiviilseadustikus.

Sellega on allakriipsutatud jälle, et siin on tegemist ühise varandusega.

Abielus soetava vara kohta on eelnõu õigele põhimõttele asunud.

Puht teoreetilise tähendusega oleks küsimus, kas väljendab „ühisvara“ mõiste abielus mehe välisel tööl naise kaastegevusel perenaiana soetatud vara juriidilise iseloomu. Kas ei oleks kohasem Rootsi (ja teiste Skand. maade) „abieluosa“ („Heiratsanteil“) mõiste — vastavalt naise „osasaamise“ õigusele naise

poolt abielu kestvusel välisel tööl soetatud vara peale.

Ülaltähendatud eelnõu eeskirjad abielu kestvusel soetatud vara kohta on suure põhimõttelise tähtsusega ja rääkides nendest parandustest, mis eelnõu 3. lugemisel vastu võtnud, tuleb meeles pidada, et nende paranduste hulka kuulub ka nii suure tähendusega uuendus kui naise koduse töö hindamine.

Üheõigusluse põhimõtte pooldajad nõuavad harilikult varalahususe vahekorra seaduslikuks tunnistamist (Venemaal, Inglismaal), arvavad, et see süsteem vastab kõige rohkem üheõigusluse põhimõttele.

See arvamine on õige ainult sarnastes oludes, kus tüüpilises perekonnas töötavad mõlemad abikaasad ametitööl väljaspool kodu.

Varalahususe järgi on mehe abiellu toodud varandus tema omandus, naise abiellu toodud vara naise oma. Mehe poolt välisel tööl soetatud vara abielu kestvusel (kusjuures naine kaasa aitas perenaiana) mehe oma. Seega ei leia hindamist naise töö perenaiana.

Eestis harilikuks perekonnaks osutub sarnane, kus mees tegev kutsetööl ja naine lastekasvatajana ja majapidajana.

Seega ei vasta varalahusus puhtal kujul tegelikkudele oludele ning seda võiks võimaldada ainult abielulepinguga maksma panna.

Sellepärast pole põhjust iihel poolel maadata teise peale ülevaht alla.

Roos kufutafine firjandusnädala pealinnas läbi. Roos haffame tegema eestlõid uue, tõisfema firjandusnädala jaoks, ei! uue, tõisfema firjanduseera, aegtonna kafuuf, mil raanatu kaanele ei saa enam kunagi langeda tolmur tiheda loorina, heft et raanatu peetakse pörratult tõgemaks igajt välismaa moenudisest riidetuse alal, tuhat tõrda huvitavamaaks kabareedest ja revüüidest, fufurikkamaaks olenguteist ja pidudeist, tähtsamaks igapäevajest teinvasiti...

Kemadain.

Särataid kiirtemihke mistab taevane helgheitja maatera põhjapoolsele osale. Rõik, millel on terafenegi mõistust ja eluinstinkti, avab põue valgusele, õnnestavale, pehmendavale soojusele. Siili õndsas eelaimus poolavalt ootab mustendav muud seemne langedmist kiilwaja peost, et kaabuks aeg eo hellitamihjeks, wiljafõrrelefe fiigutamihjeks.

Urb pakitseb, mahf inmitseb puus ning metfajerwal, kuufe tiive läheduses avab lumifellufe filma kowadnandinguf. Võofe tiivlele hoogsalt päikefe juunaks. Ta laukuf wäriseb, wibreerib paitum, fuidantwallutatav õnnenoof. Too wõodifene tiivulife laulja rinnast naqu pajatataf meife tuttawaid sõnu:

— Seida, inimlaps, õlgadelt wiitwufski murefoorem! Wälju umbseft elamuf. Taida rind wärste õhuga, imetle päikefe wõluwat kullawõogu, eefri fiiifügawuf, mererippe rutatawate kowadwete wõidufat wulinat.

Kuula igas loodufe häälitufes looja wägewat jumalikkuf hinguf, fama hinguf, mille mõjul tõuseb ja wajuub ju enefegi rind. Oled ofate jumalast, aatomife wägewast, juureft, igawefest materiasf, mis iial ei häwi, waid ainult muutub, wahetab nägu ning ilmet.

Miks kannad ja furmahinnu enefes, nagu dudfjet pudelit mürgiga jalataskuf? Dns tõesti õilfam olla inimene, kelle koha wajab jämedat, raskest toitu, kui olla tulikill, mis õilitseb heinamaal, faades fõõruks ja juunufk fastepiifast?

Seaduslikus süsteemis peavad mõlemate abikaasade poolt abiellu toodud vara suhtes varalahususe eeskirjad maksma, abiellu kestvusel ühe abikaasa poolt soetatud vara peale tuleb teise abikaasa osasaamise õigus tunnistada mille kindlustamiseks juba abiellu kestvusel abikaasa-omaniku õigused selle varanduse suhtes teise abikaasa heaks piirata.

Abikaasade varanduste vastutuste kolmandate isikute eest, samuti ka abikaasade omavaheliste õiguste ja kohustuste korraldavate eeskirjade aluseks peab üheõigusluse põhimõtte olema.

Lõpetades seega oma ülevaadet eelnõu varaõigusest 3. lugemisel, tähendan, et naise eraõiguslik seisukord on suure tähendusega iga naiskodaniku jaoks.

Üheõigusluse põhimõtte on meie eraõiguse alal täiesti uus mõiste.

Tema maksmapanemiseks tuleb seadusandjatel õiguse traditsioonidest loobuda, mil-

lega harjunud ollakse. Skandinaavia maade seadused võeti vastu naiste energiliste nõudmise ja kaastegevuse tõttu. Nende vastuvõtmise suureks teguriks oli naiste poliitiline tegevus.

Naised poliitiliste tegelastena on kaasa mõjunud üheõigusluse põhimõtte perekonnaõiguses maksma panemiseks. Eesti riigikogus on ainuke naine, pr. Reisik, kes tuntud oma poolehoiduga naise eraõigusluse seisukorra parandamise küsimusele.

Viimasel ajal on naistegelased tegevad mitmes erakonnas. Nende nõudmine olgu: „Naise eraõiguslik seisukord vastavalt põhi-seaduse põhimõttele tuleb uutele alustele rajada. Üheõigusluse põhimõtte tuleb valmivas perekonnaseaduses täies ulatuses maksma panna!”

20. III 1930.

Tallinn.

Vann. adv. abi

M. Schliefsstein.

Ühe mälestusfamba õpetus.

Mõne nädala eest avati Londonis mälestus-faammas pr. E. Pankhurstile. See on sündmus, mis naifi fogu maailmas peaks filmipilguks panema mõtlema, tagasi vaatama ja tulevikus õpetust võtma.

Prægusete nooremale põlvete ütleb Emma-line Pankhursti nimi vähe, vanem aga mälestab jeda veel hästi, sest maevast paarümmend aastat tagasi leidis see väga fagedasti ajalehe weergudel.

Sill elab ja mõnuleb aasjal ning sureb kaebeta, kui fügistruul helistab looduse käful talle jumakella.

Ja hääbuva lille varreke ning närbinud lehed saavad väetiseks kevadõitele...

Miks ei mõi sinagi, mõtleja oleivus, elada lihtjalt ning surra rahus nagu lill?

Miks nutad ja vara päraist, mida jõõb koi ja rooste? Miks korjad ja teda humiifutema aita, kappi, kasti nagu peatsid ja elama maapeal vähenalt tühat aastat ja kandma iihel hoobil seljas kinnine rõivast?

Maera oneti ford proojaliste nurede üle! Maera nii, nagu laulab lind. Wibuta hinge jõul illes, päikeje poole nagu too! Unusta wiivuks, et maakamaval afuvad jõod ja rabad ning loigud täis mustust ja pahua. Unusta, et on olemas iihiselulijed pahjed, hirmjad lahk-helid iihute ja koondiste ning riikide wahel. Unusta puudus ja keheline walu. Unusta kõif ja — pühitje üllast kevadpüha koos loodusega.

Ustu tiivist jumalakotta, kus jalapärases hännaruses leegitjead haprad wahaküünlad, maakamad maakallit füganpurwad madonna-

filmad ning kuniujead kõledalt pahuetajate arad saunnud külmal põrandal.

Mine sinna ehk ära mine mitte — üks kõif.

Kui oled juutnud anduda puhtale rõõmule, maha jurudes enefes kibeduse ja wiha, siis on —

„su üllas süda jumakate urn,
maailm ju ümber pühapäewa kirik. —“

Uvaramat, kaimimat kirikut, kui loodus, ei juuda konstrueerida ükski arhitekt ega kaimistada ükski kunstnik.

Tollesse imekaunisje kirikusje mahuvad kõif waevatud ja koormatud, mahuvad ka heledaloomulijed ning wallatud.

Seal leidub arusaamist ja andestust iga inimeseliku ehtimuse eest.

Ja südamis wõimjate löõfide, were huigete, noorte filmade kelamika, mänglewa waate eest ja iildje kõige eest, mis tekkinud, sündinud hõis-kawast, wõidutjewaist kevadaimust...

Käo Orvik.

E. Bankhurst kuulus sõjatate naisõiguste laste hulka, nõndanimetatud suffrahetide rühma. Waewalt leidub wõitlejaid, kellede hindamisel rohkem ülekohut on tehtud, kui neile. Süsteerilisteks meelepärideks nimetamine oli tavalisest jõumist veel pehmem. Suffrahetid — need olid kildfond loõgimainis naist, kes olid otjastanud kogu oma jõud tööle rakendada naisetele kodanikuõiguste wõitmiseks. Need naisted muutujid nihtluseks ning hirmutiseks poliitika-tegelastele, riigimeestele, ministritele ja parteiliidritele.

Ükski neist wiimastest ei wõinud julgelt olla, et ükskõik, kuhu ta ei tuleks — koosolekule, jeltsfondi, spordiwoõitlustele wõi parlamenti, mitte ta ette ei ilnu korraga naine — ja sagedasti kõige kõrgemast jeltsfondiast, jagedasti noor ja ilus — kes küsib: millal saavad naisted hääleõiguse? See asjaolu närweris riigitegelasi, wiis nad välja aastajadu mõllematult talatud roobastest ja pani nad mõnikord toime jaama tegudega, mis kooskõlas ei olnud ei jeltsfondliku wiisakusega ega ka hiilmawerega.

Juhtus mõnikord, et keset parlamendiistungit järsku kostis kuttaw: millal saavad naisted hääleõiguse! ja kui hiiüdjat hakati politsei abil wälja wadama, selgus, et see ahelaga oli needitud kuhugi wõre wõi jamba külge. Kuni üks wälja wiidi, kostis jama hiiüd teijest nurgast ja lugur algas uuesti. Sagedasti nähti Londoni tänawail fanaatiliste naisõiguste eest wõitlejate

meeleawaldusi, mis jällegi politsei abil laiali aeti.

Kogu wõitluse hingeks ja eestwedajaks oli proua Bankhurst, kes jellele oli ohwerdanud kogu oma elu, waranduse ja jama waimus kaswatanud oma tiite. Tänu oma andumuse eest asjale ta ejalgu ei näinud. Wastupidi — tihti tuli tal wangis istuda, näljastreigiga protesti awaldada, mitmel korral pekku kannatada poliitseinikkude poolt, kord tungis ta kallale isegi pime rahwahulk — on ju mäs alati liihisejapäeline. Skallaletungijate hulgas leidus muridugi mõista ka naist. Kogu maailmas ei olnud ajalehte, mis oma nürri wõi ka terawat nalja poleks heitnud naisõigustelaste kohta. Kord istus ta wangis isegi ministri tooga haawamise päraft.

Waewalt paarikümme aastat on möödunud jellest — ja kui palju on muutunud. Naistel on Inglismaal täieline walimisõigus. Kuna naisted on illekaalus, walitjewad Inglismaad faktilijelt nemad. Partei, kes tahab enamust saada, peab arwestama naiste nõudmisi ja soowe. Ministritoolil istub naine, terwes reas juuremates linnades on linnapea kohad naiste käes, parlamenditegelaste hulgas on hull hiilmawaisjaid ja iildlugupeetud naist. On kindel, et täieline kodanline iihõigustus kama ei wiibi teoksjaaamast. Ja suffrahetide efinaisele piiskitati mälestusjanumas! Samal platiil, kus teda ükskord peffis rumal rahwahulk.

Kunstniku naine.

(Järg.)

Nüüd langes mees temale kaela. „Ara ometi nuba, e-e-ma,“ hiiüdis ta kolawa häälega: „Minu ustaw, tubli, hää Katarina... Roh ja... ja truu hing, ja... ja ei pea nütma, e-e-ma.“ Ja ta koputas naisele selja peale.

Paari tunni pärast olid läinud jaatkonnad ja õnnepoowjad. Wahuwiinatlaasid jeksid igal pool ja illede lõhna jegas end wiina lõhu ja paberõõide suits. Robert Kroon kõndis edasi-tagasi, tõijse näoga, nagu waewaks teda iijemine wõitlus.

Katarina tuli temale appi: „Kas ja täna ei jöö kodus?“

„Ei.“ Ta hiiüdis jeda järsku ja tal oli kobe jee trofju poistse nägu, mida naine tundis nii hästi. „Ara pane jeda pahaks, Katarina... truu hing... jee pole teijiti wõimalik. Need igamejed kuthjed, — jee on wõimatu!“

Katarina teadis, kelle juurde ta läks.

Ta istus lastega üffinda lauwas, nagu iga päewgi. Siis hooditjes ta jelle eest, et Max asus raamatute juurde. Ta kõneles Bettinaga majapidamise üle; te-

gi temaga koos näputööd ja kui kell löi neli, läks ta ettewaatlikult mehe tuppa, waatama, kas jee on juba kodus ja peab oma lõunauinakut. Ta oli tulnud koju täpelt, lammas sohwal ja magas rahulikult.

Täpelt kella wiie ajal läks naine uuesti mehe tuppa ja aratas tema ettewaatlikult, jekt kunstnik ei kannatanud oma une äkilist katkestamist. Kuit jee mõnikord nii juhtus, tuli ta peale esteks kole wihahoog ja siis oli ta pea raske, hääli oli terneks õhtuks maetud ja ta oli üldse „kondiüdini wihastatud“, nagu ta ise ütles.

Katarina oskas teda taja aratada, teda nii õelda unest wälja meelitada, kuni ta jellest ise wabatahtlikult toibus. Ta astus kuulmatult ta juurde, wõttis taja ta käe, hiiüdis paar korda tajakesti ja hakkas lõpuks waitjelt wihastama.

Robert arfas, lammas veel wähe aega lastiste iimadega, haigutaga, hõõrus oma õjhaesist ja hüppas siis mälema jalaga sohwalist püsti: „Nii siis — edasi!“ Witte ualgi ei unustanud ta hiiüda: „Nii siis, edasi!“

Katarina ruttas toast, fergendatult, jekt päewa wõstem ülesanne oli õnnelikult täidetud.

Warsti peale jeda hakkas ta riistuma. Eesi täna õhtul t.: pidi minema teatri: juubelietendusele.

(Järgneb.)

See on mälestusjannas, mis õpetab. Kõigepealt andunud oma ideele ja usku selle võidusse, mis ju parim äratamine ütleb olemat õige. Siilgaw õigustus naise võitlusele oma iftu ja inimväärtuse taanustuse eest. Selles võitluses ei tohi naine end lasta heidutada hirmutusest,

mõjumatusest ja halvatspanust. Peaasi, — et ta eesmärgi saavutamisele on võiduks mitte ainult üffi temale, vaid fogu inimkonnale, fejt see tähendab suurema inimifuse võidulõpääfu.

Helmi Jansen.

Naised Londoni merikonverentsil.

Praegusel silmapilgul on maailma poliitika tähepanu keskpunktiks Londoni merikonverents. Oodatakse põnevusega, missugusele kokkuleppele jõutakse, jälgitakse huviga läbirääkimiste käiku, loodetakse, et käesolev konverents tähtsal määral aitab kindlustada maailma rahu. Loomulik, et aktiivsed naistegelased ei saa ega tohi jääda tummadeks päältvaatajateks. Rahvusvahelise Naisliidu rahukomisjoni juhataja, E. Cadbury, saatis mulle, kus Eesti Naisliidu rahukomisjoni korrespondeerivale liikmele, huvitava kokkuvõtte naiste rahusaatkonna vastuvõtust St. James'is.

Merikonverents ei olnud küll nõus naissaadikuid vastuvõtma, kuid volitas selleks oma juhatajat konverentsi nimel. Ramsay Mac Donald tervitas saatkonda. Teda toetasid Mr. Stimson ja Vakatsuks. Juures viibisid veel Austraalia saadik J. E. Tenton ja Uue Meremaa kõrge riigiametnik Mr. Wilford. Viimane tähendas erajutuajamisel, et Ida tarkadele meestele on järgnenud Ida targad naised, kuna ju pr. Gauntlett ja preili Hayashi olid mõtte algatanud jutulevõtmist paluda.

Proua Corbett Ashby, Rahvusvahelise Hääleõiguse Liiga juhataja, tutvustas saadikuid. Saatkond on tähtis sellepärast, ütles ta, et ta avalikult tõendab naiste osavõttu rahvusvahelisest poliitikast. Naised ei ole mitte ainult idealistid, vaid tõsine tegelik jõud poliitikas. Kui peaks Londoni merikonverents lõppema tagajärjeta, tekitaks see määratud pettumust rahvastes, mis kindlasti tagasi mõjuks üksikriikide poliitika peale. Toetust leiaks siis tulevikus ainult valitsused, kes suudavad rahu kindlustada.

Proua Edgerton Parsons, Ameerika ühisriikide naiste esitaja, andis üle märgukirju 6 miljoni allkirjaga, veerand kõigist ühisriikide naiskodanikkest. Ameerika naised on selgeks õppinud oma maa

iseseisvuse ja rippumatuse mõiste, nad on nüüd asunud raskema küsimuse lahendamisele — s.o. rahvaste koostöö ja üks-teisest rippuvus.

Proua R u d l e r esitas kümmet Prantsusmaa rahvuslist naisorganisatsiooni. Tema arvates paneks merikonverents aluse üldisele desarmeerimisele kui korda läheks tunduvalt vähendada suurriikide sõjalaevastikku. „Teid toetab miljon Prantsuse naised ja kui Teie töö korda läheb, õnnistavad Teid teised miljonid emad ja naised Prantsuse kodudes.“ Oma kõnes tarvitas ta lauset, mis erilist heakskiitmist leidis Mr. Mac Donaldi poolt. „Suur küsimus seisab selles, kuidas ühendada rahu julgeolekuga.“

Lady Horsley, Inglise naiste esitaja, seletas, et Inglise naiste rõhuv enamus on merikonverentsile tänulik vähema kui relvastuse vähendamise eest, toetab teda kindlasti ja tervitab sõjalaevastiku iga tuhande tonni kustutamist.

Proua Corbett Ashby tutvustab Jaapani naiste esitajaid, pr. Gauntlett'i ja pr. Hayashi't. Pr. Gauntlett kannab oma maaillikku rahvariit. Tema ilmutamine äratas suurt huvi ja konverentsi saadikud vaatasid naeratades päält, kui sissekantakse suur lahtine korb 180.000 petitsooniga ja naissaadik vabandades tähendab, et korb liiga raske tõsta. Ta annab Mr. Mac Donaldile ühe petitsooni üle, kes seda nähtava heameelega vastu võtab. „Jaapani naised loodavad, et merikonverents piirab relvastust, pidades silmas kaugemat sihti, maailma muuta sõdadeta maailmaks. Ilmasõja kibedad kogemused on õpetanud, et kõigil rahvastel aeg selleks küps lahendada rahvusvahelisi tülisid mõistlikul ja võimalikul viisil.“

Mr. Mac Donald vastab. „Raske on tänades väljendada kõikide tänutunnet naiste vastu üle ilma, kes teed valmistasid merikonverentsile. Olete olnud pioneerid. Kui

naised vabaks said, ei olnud teist suurt inimsoo küsimust, mille lahendamisele oleks nii palju tähtsust, kui rahu ja desarmeerimisküsimusele. Kõik jõupingutused desarmeerimisasjus on tähtsusega, kui tegutsetakse ainult majandusliste tegurite tõukel, kui see ei ole ühtlasi ka tingitud tõsisest rahutahtest. Teie töö pole veel lõpul, ega ole seda ka meie töö. Praegune konverents ei ole viimane, mida veel ärapidada tuleb, olgu küll, et ta on tähtsaks astmeks rahule lähemale jõudmiseks. Meie kokkulepe, kas ta meid rahuldab või mitte, ei ole desarmeerimise viimane sõna. Palun Teid sellepärast terve konverentsi nimel jätkata oma tööd, et Londoni merikonverentsile järgneval konverentsil võimalus oleks Teid rahuldada suuremal määral, kui meie seda suudame.

Kujutage omale ette meie raskusi. Säälnud Jaapan teatavate kindlaks kujunenud tarvidustega. Ameerika samuti. Säälnud Prantsusmaa ja Itaalia, lahkuminevad geograafiliselt ja strateegiliselt, teatava määrani lahkuminevad vaimliselt, kes tunnevad julgeoleku küsimust igaüks ise rõhuga, kes tema peale vaatavad mõnes asjas ise vaatevinklist. Säälnud siis veel Inglismaa väga isesuguse ja raskesti lahendatava küsimusega. Katsuge aru saada keerulisest asjast käsitamisel. Kui sellest oleme üle saanud ja nii kaugel oleme, et küsimus selgelt seisab saadikute ees, jäävad järele ikka veel määratud raskused, kuidas kooskõlastada seisukohti ja ühisele kokkuleppele jõuda.

Minu arvates on konverentsist kahtepidi kasu. Usun, et jõuame ilusale kokkuleppele, kuid saame veel hulga rohkem. Oletades, et kokkulepe annab vähem kui isiklikult sooviksime, oletades, et ta ei täida kõiki meie lootusi, on see ju esimene tõsine katse kokkuleppele jõuda, siiski ei jää see konverentsi ainukeseks saavutuseks. Minu silmis seisab konverentsi suurem tähtsus selles, et rahvaste saadikud kokkutulevad ja üksteisele avalduvad ja nende kaudu tutvunetakse mitmesuguste rahvaste arvamide ja iselaadiga. Nii jõuame üksteise kõlblise mõistmiseni ja see on suurem võit, kui mõne liigi väevähendusest järgnev aine võit.

Meie ees ei seisa mitte ainult merevägede küsimus, vaid midagi veelgi kardetavamalt — uued eelarved ja ehitamiskavad. Kavasad praegusel silmapilgul kärpida on

sama kasulik, kui laevastikku vähendada. Igast seisukohast vaadatuna, isiklikult, küsimuse ja kokkuleppe seisukohalt, millega meil tegemist, tähendavad uued ehitamiskavad sama suurt ähvardust ilmarahule, kui tegelik ehitamine, mis senini aset leidis.

Kui kokkulepe kord avaldatakse, — mul pole tõesti aimugi, missugune ta saab, kuid, tundes oma kolleegi, olen valmis uskuma, et võin tarvitada tema kohta sõna „hea” — on kindlasti kustutatud üleliigsed laevad ja ehituskavad. Pidage aga meeles, samal ajal tehakse midagi nägematut, kuid väga, väga tähtsat, nimelt muutub igasuguste kustutuste juures tõsiselt ja tunduvalt üleliigseks veel osa allesjätud tagavarast. Desarmeerimise edu saab see iseloomustama — aeg ajalt kustutused ja kustutuse silmapilgul muutub rahvaste meelest üleliigseks veel osa sellest, mis allesjätetakse.

Nii areneb asjade käik. Teie oma tööga ja loodetavasti ka meie omaga, teeme rahvale selgeks järjest suuremal määral, et see, mis veel jääb, peab omalt poolt kustutusele tulema — sel teel sammume edasi rõõmuga ja võidulootusega üldise desarmeerimise poole.

Suur küsimus, mis meil lahendada, kuidas ühendada rahu julgeolekuga, on oluliselt üheksa kümnendikku psühholoogiline. Nii pea, kui suudaksime rahvastele selgeks teha, et nende julgeolek kindlustatud, ei oleks poliitikameestel enam võimalust eelarvekorras saada raha mistahte relvastumise jaoks. Kuid alati kisuvad meid tagasi hirmu ja kindluseta oleku köied. Senni, kui ei ole kadunud maailma rahvaste südamest sarnased kahtlused, kestab paratamata edasi tormijooks kas või osalise julgeoleku kindlustamise poole relvade abil.

Üks suurematest küsimustest, millest võivad vaimustuda naised mõistatuslikult, oma püüetes ja ideaalides, on, kuidas kõvendada rahu ja julgeoleku poliitilist abielu. Olgu selle konverentsi lõppsaavutused missugused tahes, aitame kõik selleks kaasa, et temale järgnevad saavutused on veelgi suuremad.”

Mr. Stimson tänas saatkonda tuleku eest. „Olete meie tööle nagu ergutav värske õhu puhang. Täna Teid selle eest, mida ütlesite ja kuidas seda ütlesite. Oleme ülesande juures, mis ei ole lahendatav

ufse eesriideid pole üldse vaja. Põranda kohta on olemas mitmesuguseid arvamisi: ühed pooldavad paljast wärwitud laudpõrandat, teised soovivad linoleumkatet (meie oludes tuleb jee õige kallisk!), kolmandad juurt pehmet wai-pa jne. Igatahes termiühoidlikest seisukohast mõttes on võimalikud ainult kaks esimest juhuft. Wäikse, kergesti pestawast riidest wõi ilu-ja õlgwaiba wõib asetada ainult woodi ette, mitte mujale.

Hädatarwilikud on magamistoas woodid, öölaud ja 1—2 tooli. Runa meil waewalt mõni üksik korter on niisugune, kus magamistoast lahus on riietusruum ja wannituba, siis peame hädatarwilikkude mööblite hulka lugema ka pesulaua, peegli ja riidekapi. Meile liigaks wõib mõtta veel pesukapp wõi kummat (kui pole ühendatud pesu- ja riidekapp), peegilaud, kate-räti pani- ja riidewarn.

Woodid on umbes 1 m. laiad ja 2 m. pikad, 0,95 m. — 0,90 m. lai ja 1,90—1,85 m. pikad. Üldiselt on praegused woodid palju pikemad wanaaegsetest, sest nõutakse, et inimene

magaks woodil sirgelt, mitte küürus wõi leras. Woodi mõõt mõetakse woodil seeftpoolt küljest. Üldiselt mõjub laiem woodi paremini, kui kitsas. Woodi peab olema nii madal, et paras on end riietada istudes, kuid jätsti nii kõrge, et woodi alt hõlpsasti saab põrandat pühkida. Madal mööbel laheb üldiselt toa paista juuremana.

Tarwitusel olemad woodid on kas puust wõi metallist. Puust woodi on soojem, metallwoodid aga kergemini puhastatavad ja liitumamad. Kõige uuema moe järele tehakse woodil pea- ja jalutsiots täiesti ühesugused ja ühesugused. Mõngisuguseid ilustusi treitud nuppude, jalgade ja nikerduste näol woodite nagu teistegi mööblite juures ei tarmitata, waid pind on täiesti sile ja mõjub ainult oma materjali ja wärwi tõttu. „Slustused“ woodite küljes ei ole aga muud, kui tolmukogujad ja mööbli ilu ei seisja „ilustustes“, waid heades proportsioonides ja wärwis.

H. Treilman.
(Särgneb.)

KROONIKA

Naispolitsei suur edu Inglismaal.

Inglise walitus otsustas Londonis tõsta naispolitseinikkude arwu jenihe 50 pealt saja peale. Peale selle kutjuti mijs Peto, kes töötas paar aastat Liver-poolis naispolitsei juhina, nüüd Londoni politsei peawalitjuse ametisse. Tema ülesandeks on naispolitsei organiseerimine.

Raks naitf ühisriikides „Seaduste seadusepäraste läbiwõimise komisjoni“ liikmeks kutjutud.

Raks naitf, mijs Mary van Kleeft, kes mitu aastat tööstuse uurimise osakonnas Russel Sage Foundation'is New-Yorgis töötanud ja dr. Marion Waters, alaealiste kohtunik Kalifornias, kutjuti parlamendi komisjoni, mis asutatud selleks, et walwata, et seadused oleks kooskõlas põhiseadusega ja et kohtunikud neid õieti tõlgitaks. Komisjoni kuuluvad üldse seitse liiget. Mijs van Kleeft'il on ülesandeks uurida, kuwõit töötada õlets ja halwad korteritingimused on kuritegewuse põhjuseks, kuna dr. Waters uurib alaealiste kuritegewuse küsimust üle kogu riigi.

Naine ühisriikide kongressi wäliskomisjoni liikmeks.

Esmatordselt ühisriikide kongressi ajaloos on naine, mrs. Ruth Bryan-Owen, walitud kongressi wäliskomisjoni liikmeks. Ühisriikide naitfed termitawad seda walitut ja näewad jelles märki, et naitse mõju rahwaste wahetordades on tõusmas.

Austria naiserafond.

Austria naitse wana, kuid energiatüllkane juht Marianne Hainich asutas 1929. aasta lõpul Wiinis naiserafonna. Selle erafonna töökawas seisab: „Meie tahame, et igawesed erafondade wahelised wõitlused meie isamaal lõppeks ja meie toetame walitewaid erafondi ainult siis oma häältkega, kui nad näitawad kindlat tahtmist ühiseft wiljakat, majandust edendamast tööd teha.“ Runa Austrias, kus naitfed on poliitiliselt täisõiguslikud kodanikud, naitse arw on suurem meeste omast, loodetakse, et uus erafond saab mõjurikkaks naitse tahteawalduseks. Esijoones tegutsetakse naitse poliitilise taswatomise alal. Oma nimekirjadega walimistel ei mõtle naitserafond, wahemast esialgu, mitte esineda. Pigemini tahetakse arwustawalt waadelda poliitilist elu ja tõtwalt mõjutada erafondade kawasid kui ka nimekirju. Erafonna liikmete arw näitawat kindlat tõusu ja seda kõigi riikide naitse poolt.

Programm koosneb järgmistest kuuest punktist:

1. Austria naiserafond on poliitika alal töötaw organisatsioon, mille sihtiks on ssemine ja wälkine rahu, rahwa majanduskline heataekait ja waimline areng.

2. Naitserafond tahab wastutõõtada kõike walitewale erafondlusele, mis takistab kogu maa terwet arenemist ja tahab täielise erapooletuse alusel leida

teid erafondade mahelisele leppimisele ja aruajamisele.

3. Naiserakond walmab, et põhiseadujes subatud kõigi kodanikkude ühedeiguslus waatamata soole ja ujule, täiel määral teostatakse.

4. Naisterahwa sihts on seltskondlise ja ühiskondlise elu terwendamine, laste kasvatamine ausatels inimesteks, tööbluse tõstmine, ligimise arnastuse kasvatamine, naiste juhtimine lihsamatete eluwiihedele ja nõudmine, et rahwa poliitilised juhid loogu oma eluwiihedege olets rahwale eeskujuks.

5. Naiserakond tahab õhutada naisi elawamale ojatõdutele analitust elust ja naise mõju ühiskonnas wastawalt maksma panna.

6. Naiserakond tahab mõjutada walimisprogamme ja nimekirju ning tarwitisel korral esineb ise oma nimekirjadega.

Prantjusma teeneretiffad ijad.

Sirm rahwa jündiwuse kahantije eest pole wiist üheski teljes wiigis nii juur kui Prantjusmaal: wiil püüab seal igatepidi soodustada jündiwuse tõusmist, muuseas ka rahalije abiandmisega. Nii jagati seal lasterikastele perekondadele wiimajel aastal wälja 2.225.000 franki, sellest 90 preemiat 25.000 frangi juurujes — teised ergutusjummad olid wäiksemad.

Suuremad preemiad jagati 10—15 lapse eest —

peaks arwama muidugi — emadele. Kuid nähtawasti sünnitawad Prantjusmaal lapsi ijad, jekt preemiad anti ihadele. Sarnane hindamine tuletib elawalt meele tõstet waljalugu, mis hiljuti jündinud Sakjamaal. Seal oli üks õpetajaproua ühel hommitul ilmale toonud lapsje — ihats oma juurearwulijele lasteperele. Pealeõdunal küsis üks hea tuttan faastundlikult noore ema terwise seisukorra kohta teateid. Selle peale wastas teenija: „Do, tänan, proua on juba päris wärste ja tõbus. Aga õpetaja härra ije on weel hirmus wästinud ja woidunud.“ Juist jamuti on wiist lugu Prantjusmaal, jekt ega muidu jeal. ihadele ei makseta nii juurt waluraha.

Naine meeste poolt parlamenti walitub.

Belgias ei ole naistel jeniini aktiwojete walimisõigust, küll on neil aga passiwne walimisõigus parlamenti, j. t. nad ije ei jaa walida, küll wõib neid aga walida. Wiimastel walimistel pääjes jeal parlamenti esimene naine — Lucy Dejardin. Sündis peaaegu uskunata lugu — mehed walijid parlamenti naise. Lucy Dejardin on juur rahwaate eest wõitlaja, oli sõja ajal jafste poolt mangistatud. Peale sõda on ta palju rahwuswaheliste lepitustõõd teinud, — nii tõi ta Belgiasje suure hulga Austra ja Ungari nälginuid lapsi ja mahutas nad Belgia perekondadesje.

Väljaandja: Eesti Naisliit.

Vastutav toimetaja: Marie Reisik.

CARTIER-BRESSON
PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÖNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku saadused

Kaitsemärk „A la Croix“

Pesukindlad värvid
(300 värvi)

Märknüidid
Pärlõngad
Brillanté d'Alger (Mouline)
Heegeldamise nüidid
Iiri lõngad
Linased lõngad
Hedebo niit
Nõelumise lõngad

Asutatud aastal 1825